

Ledare

En stor styrka med Future Forests är de unga forskarna. Dessa rekryterades under fjolåret och har vid det här laget funnit sig väl till rätta. Deras helhjärtade engagemang lyfter programmet och skapar en ny och egen dynamik. I och med att de börjar lära känna varandra uppstår nya interaktioner mellan de vetenskapliga discipliner som finns representerade inom Future Forests. Samtidigt ansvarar de unga forskarna för stora forskningsinsatser inom de olika delprojekten. Mycket är på gång både vad gäller tvär- och inomvetenskap och detta märks i allt större utsträckning.

Att verksamheten inom Future Forests är i en väldigt kreativ fas bådar gott för andra halvan av detta år då programmet kommer att synas, både nationellt och internationellt. The International Union for Forest Research Organisations (IUFRO) håller i augusti sin 23:e världskongress i Seoul. Future Forests står som värd för ett så kallat side-event. Under två timmar kommer vi att presentera Future Forests för kongressens delegater. Temat för årets kongress är passande nog "Forests for the Future: Sustaining Society and the Environment". Efter avklarad kongress följer vårt eget Future Forests Week som går av stapeln 13–17 september i Asa i Småland. I år blir fokus på avvägningar mellan alternativa sätt att bruka det sydsvenska skogslandskapet. Vi hoppas att alla engagerade i programmet kommer att vara på plats. Alltså, väl mött i Småland i höst!

Annika Nordin,
programchef FF

Naturvårdande skötsel synas vetenskapligt

Kan man med aktiv skogs-skötsel öka en skogs ekologiska värden? Det är en fråga som forskare inom FF:s delprojekt Biodiversitet tittar närmare på.

Den svenska modellen för skydd av skogsmark vilar på tre ben: formellt skydd, frivilliga avsättningar och generell hänsyn i skogsbruket. Frivilliga avsättningar förväntas spela en viktig roll för att uppfylla statens långsiktiga mål för skydd av skogsmark och därmed för bevarande av biologisk mångfald.

– Problemet är att en del frivilliga avsättningar har ganska låga naturvärden. Därför är det viktigt att identifiera kostnadseffektiva metoder för att förbättra dessa, säger Joakim Hjältén, professor vid SLU i Umeå och Centrum för biologisk mångfald, och ledare för restaureringsprojektet.

Utvärdering av strategier

Målsättningen med det restaureringsprojekt som påbörjas under 2010 inom ramen för FF är att utvärdera olika strategier för restaurering, till exempel om brand gynnar vissa arter eller artgrupper medan restaurering som efterliknar beståndsdynamik (luckhugning) gynnar andra arter eller artgrupper.

– Vi kommer också att utvärdera olika metoder för att skapa död ved. För att få en helhetsbild av åtgärdernas effekter så kommer vi att studera olika organismgrupper och arter samt bedöma kostnadseffektivitet hos olika restaureringsåtgärder, säger Joakim Hjältén.

Unikt storskaligt experiment

I projektet kommer forskarna att använda sig av ett unikt storskaligt restaureringsexperiment som planerats och initierats i samarbete med Holmen skog. Experimentet är lokaliserat till Västerbotten och Västernorrland och förlagt till tio lokaler som var och en innehåller tre olika typer av beståndsbehandlingar: naturvårdsbränning; skapande av död ved samt luckhugning; och fri utveckling (det vill säga icke-behandlade kontrollbestånd). Det innebär att totalt 30 bestånd med en storlek på mellan 5 och 15 hektar kommer att tas i anspråk för projektet.

– Vi har testat de här metoderna i 5–10 år nu och sett att vi nått resultat. Nu vill vi att det ska testas vetenskapligt också. Och i förlängningen är det klart att vi hoppas på att det här ska föda nya idéer om hur vi kan bli ännu bättre på naturvårdande skötsel, säger Olov Norgren, skötselchef på Holmen Skog och medlem i FF:s praktikerpanel.

Naturvårdande skötsel. Träd har brutits och sågats av för att öka skogens ekologiska värden.

Följeutvärderare på besök i Sverige

Professor Richard Bradshaw, Liverpools Universitet, är FF:s så kallade följeutvärderare. Den 26–28 april var han i Sverige för ta sig en första titt på programmet. Här träffade han bland andra programledningen, några forskare (Hjalmar Laudon, Carina Keskitalo, Richard Lucas, Martyn Futter, Anna Lindkvist, Sofia Wennberg DiGasper och Annika Nordlund) och några personer i vår Praktikerpanel (Olov Norgren, Johan Wester och Eva Fridman).

Richard är utsedd av Mistra. Hans uppgift är framför allt att vara ett stöd för FF:s verksamhet, samt att ge en utomståendes syn på programmet utveckling och bereda utvärderingen av programmets organisation och verksamhet. Richard återkommer till Sverige och FF under FF Week i september.

Nyrekryterade forskare presenterade sig

Ungefär 40 personer kom för att lyssna när FF arrangerade seminariet *Research in the context of Future Forests* på SLU i Uppsala den 17 mars. SLU:s rektor Lisa Sennerby Forsse inledde och Annika Nordin berättade om programmet i stort och dess grundidé.

Efter det höll fem av FF:s nyanställda postdoktorala forskare – Martyn Futter, Karin Beland Lindahl, Maartje Klapwijk, Örjan Kardell och Ragnar Jonsson – presentationer om sin forskning. Under kaffepaus visades också sex postrar om pågående forskning i FF.

Första årsrapporten

I slutet av mars färdigställdes FF:s första årsrapport. Här står bland annat läsa om vad olika grupperingar i FF gjort under året, vad vi gjort tillsammans och hur vi samverkat med vår omvärld. I rapporten finns också en del reflektioner, bland annat från vår styrelseordförande Maria Norrfalk.

Årsrapporten finns att ladda ner som PDF under publikationer på vår webbsida.

Läs utförligare versioner av en del av notiserna i detta nyhetsbrev i nyhetsspalten på www.futureforests.se

Skillnader i synen på skogen

Det finns klara skillnader i synen på skogen mellan privata skogsägare och allmänheten. Det visar preliminära resultat från FF:s enkätundersökning som skickades ut till 4 000 personer i november förra året.

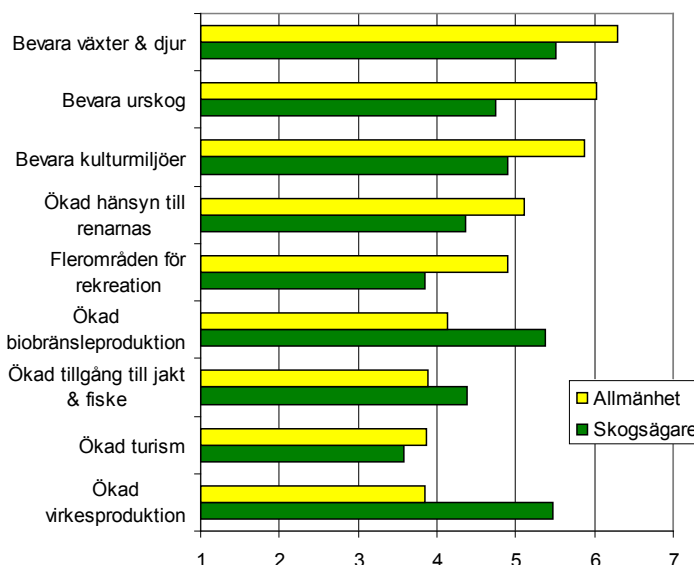
Produktionsperspektivet i form av bio-bränsle och timmer är mycket viktigare för skogsägare än för allmänheten, medan aspekter i form av bevarande av urskog/naturskog, växter, djur och kulturmiljöer toppar listan för allmänheten. Men det finns också en viss samsyn mellan skogsägare och allmänhet.

– Något som kanske är lite förvånande

de är att intresset för ökad tillgång till jakt och fiske och ökad turism är relativt svalt hos båda grupperna, säger Kerstin Westin, professor vid Umeå Universitet och forskningsledare för FF:s delprojekt *Värderingar och attityder*.

Enkätundersökningen visar också att en skogsfastighet har olika värden för ägaren. En allt större andel av skogsägarna bor inte på sina fastigheter eller i den kommun där fastigheten ligger. Dessa så kallade utbo-ägare verkar i vissa avseenden ha en annan syn på skogsfastigheten än de som själva bor på sin fastighet.

Manuskript för vetenskaplig publicering kommer att färdigställas under hösten och våren 2011.

Vad ska skogen användas till? Frågan löd "Hur viktiga är följande?" Svaren gavs på en skala från 1 till 7, där 1 = Inte viktigt alls och 7 = mycket viktigt.

Flera tematiska arbetsgrupper analyserar komplexa frågor

Tematiska arbetsgrupper är en av hörnstenarna i ForSA:s och FF:s forskningsmodell. Och verksamhet har kommit igång bra. För närvarande jobbar tre grupper intensivt och flera andra är på gång.

De tre tematiska arbetsgrupperna som redan startat är *Biodiversitet och skogens multipla ekosystemtjänster*, *Skogens roll i klimatarbetet*, och *Global översikt av modeller för integrering av biologisk mångfald*

i *produktionsskog*. Av dessa kommer de två förstnämnda att slutredovisas under året. Ett flertal andra förslag på tematiska arbetsgrupper håller på att beredas och kommer inom kort att läggas fram inför FF:s styrelse för beslut om finansiering.

Syftet med tematiska arbetsgrupper är att analysera och syntetisera komplexa forskningsfrågor. I dessa tidsbegränsade arbetsgrupper samarbetar forskare från FF med andra inbjudna världsledande experter och med praktiker från olika samhällssektorer.

Rotrötan kartlagd

Granens värsta fiende är nu kartlagd in på bara arvsmassan. Kanske kan forskarna därmed utveckla det vapen som behövs för att på sikt gå på offensiven mot rottickan. Hittills har skogsbruket bara förlorat. Trots aktiva motåtgärder kostar rotrötan näringen upp mot en miljard varje år. Bakom kartläggningen av rottickans genetiska kod ligger professor Jan Stenlid, professor vid SLU och forskningsledare för FF:s delprojekt *Svamp och insektskador*. Han redovisade nyligen de nya forskningsrönen inför ett 40-tal forskare och företrädare för skogsbruket vid ett seminarium (FF Presents) på SLU i Uppsala.

Nytt om namn

Nya i programmet

LOUISE ERIKSSON är sedan den 1 maj anställd som postdoktoral forskare inom FF:s delprojekt *Värderingar och attityder*. Louise disputerade vid institutionen för psykologi, UmU, 2008. Efter disputationen har Louise arbetat som forskare på Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI). Under postdoktorstjänsten kommer Louise att fokusera på värderingar och attityder till skogen och främst uppmärksamma potentiella konflikter såväl inom individer som mellan olika grupper i samhället. Ett exempel på en sådan konflikt är mellan skogen som ekonomisk resurs och skogen som en rekreativ miljö.

ERLAND MÅRALD, docent i idéhistoria vid Institutionen för idé- och samhällsstudier, UmU, vikarierar för CHRISTER NORDLUND inom FF under läsåret 2010/2011. Under denna tid kommer Christer Nordlund att vara gästforskare vid Max Planck Institute for the History of Science i Berlin.

ANDERS ESSELIN är tjänstledig på halvtid under 2010 från sin tjänst som kommunikationsansvarig i FF (inte heltid som det stod i förra numret av Update). En vikarierande kommunikationsansvarig anställs inom kort.

Hur känns det...

Under vinjetten *Hur känns det* publicerar FF numer intervjuer med enskilda personer som är engagerade i FF och på ett eller annat sätt aktuella. Hittills har två intervjuer publicerats: AN-

Sofia Wennberg DiGasper – uppmärksam i Skogseko.

NIKA NORDIN den 2 mars och JAN STENLID den 14 april. PDF:er på dessa intervjuer kan laddas ner under rubriken "Publikationer" på vår Webbsida.

Priser och utmärkelser

MARIA NORRFALK, landshövding i Dalarnas län och styrelseordförande i FF, har tilldelats utmärkelsen Guldkvisten ur Prins Carl Philips hand i Stockholm. Det är Föreningen Skogen som sedan mitten på 1900-talet delar ut Guldkvisten för särskilda insatser för vården av Sveriges skogar.

ÖRJAN KARDELL, postdoktoral forskare i FF delprojekt Skog, skogsbruk och skogsvetenskap: Idéer, värderingar och intressen, har tilldelats Skogshistoriska sällskapets pris Örtug för år 2009.

TOMAS LUNDMARK, tidigare programchef i FF och numer dekanus vid SLU:s skogsfakultet, har tilldelats 2009 års Skogs-Oskar av organisationen Mera Skog i Västerbotten.

Bland rubrikerna

Future Forests satsar på tillväxtparker. Längre artikel om FF i Mistras nyhetsbrev den 8 februari

Kvicksilver, metallernas Transformer. KEVIN BISHOPS och hans kollegors forskning om kvicksilver omtalades i ett flertal medier, bland annat i ett 17 minuter långt reportage i Sveriges Radios program Vetenskapsradion den 26 februari.

På marsch mot mindre älgskador. SOFIA WENNBERG DIGASPERS forskning om älgförvaltning beskrevs i en artikel i Skogseko den 3 mars.

Ny chef för Future Forests. ANNIKA NORDIN uppmärksammades i ett antal medier när hon tillträdde som ny programchef för FF, bland annat i Land den 3 mars.

Ekonomi förklarar variationer i skogsgödsling. En ny FF-rapport av ANNA LINDKVIST och ÖRJAN KARDELL omskrevs i ett flertal medier, bland annat på webbsidan e-skogen den 4 mars.

Kvinna, jägmästare och professor – en ovanlig kombination. ANNIKA NORDIN uppmärksammades i en artikel i Skogsaktuellt den 6 maj.

Årets FF Week tar form

13–17 september är det dags för andra upplagan av Future Forests Week. Avvägningar mellan alternativa sätt att bruka det sydsvenska skogslandskapet står i fokus under veckan.

Varje år arrangerar FF en hel vecka med interna möten, exkursioner och andra aktiviteter. Förra året höll vi till i Umeå/Vindeln och i år är vi i Asa i Småland.

– Det känns jättekul och viktigt att en gång per år, på det här sättet, samla alla som är engagerade i FF för att diskutera praktik och vetenskap, säger FF:s programchef Annika Nordin.

Preliminärt program (uppdaterad program på www.futureforests.se)

Måndag 13/9

18.00 Gemensam middag för FF-ledning, styrelse, Scientific Advisory Board (SAB) samt styrgruppen för delprojektet Skogens skötsel

15.00 Avslut exkursion
- Hemfärd Praktikerpanel
- Möte SAB + Core Team

18.00 Middag (övriga forskare anländer)

19.30 Posterutställning och mingel

Tisdag 14/9

08.00 Enskilda möten för styrelse, SAB och styrgrupp för Skogens skötsel

12.00 Lunch

13.00 Gemensamt program med presentationer och diskussioner i parallella sessioner för samtliga interna grupperingar i Future Forests (Core Team, styrelse, SAB, praktikerpanel, och styrgrupp för skogens skötsel)

19.00 Middag

Torsdag 16/9

08.30 Gemensamt för alla forskare
- Programförklaring (Annika Nordin)
- ForSA (Jon Moen)
- Kommunikation (Anders Esselin)

12.00 Lunch

13.00 Interdisciplinära möten och mingel

16.00 SAB Summerar veckan

19.00 Middag

Onsdag 15/9

08.00 Möte praktikerpanel

09.30 Exkursion med lunch i skogen

Fredag 17/9

08.00 Exkursion

12.00 Lunch och hemfärd

Kalendarium

19 maj

Future Forests styrelsemöte

27 maj

Seminarium: Internationella skogstrender och den svenska skogens framtid. Kulturhuset, Stockholm

23–28 augusti

IUFRO world congress. Seoul, Sydkorea

1–2 september

Föreningen Skogens höstexkursion. Inlandsbanan mellan Östersund och Vilhelmina

7 september

Nästa nummer av Future Forests Update

13–17 september

Future Forests Week. Asa

14 september

Future Forests styrelsemöte. Asa

1–2 november

SLU:s skogskonferens, Uppsala

Mer utförlig information finns eller kommer att finnas på FF:s externa och interna webbsidor.

Livliga diskussioner. Under FF:s praktikerpanels tredje möte hölls en exkursion på temat hyggesfritt skogsbruk och tätortsnära skogsskötsel i Ytringeskogen på Lidingö.

Tredje mötet för praktikerpanelen

I början av februari träffades FF:s praktikerpanel för tredje gången. Sammanlagt deltog 18 medlemmar i panelen och 14 forskare på mötet.

Som vid tidigare träffar arbetade praktikerpanelen även denna gång med olika framtider för skogen. Bland övriga punkter som presenterades och diskuterades kan nämnas: skadegörare i vårt kulturlandskap, skogsbruk och vegetationsförändringar, hyggesfritt skogsbruk och tätortsnära skogsskötsel, samt adaptiv älgförvaltning.

Updates syfte är att berätta om vad som händer i forskningsprogrammet Future Forests. Det publiceras både på svenska och engelska fyra gånger per år.

Text, bilder och redigering:

Anders Esselin (där inget annat anges)
anders.esselin@adm.slu.se, 070-273 09 45

Grafisk form: Michael Kvick/Anders Esselin

Future Forests övergripande mål är att analysera avvägningar mellan alternativa sätt att bruka den svenska skogen i en framtid präglad av osäkerhet och risk.

Future Forests är ett Mistra-program. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är värdunderstitet. Programmet är en gemensam satsning mellan SLU, Umeå universitet och Skogforsk. Det finansieras av Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning), svenskt skogsbruk, samt de inblandade universiteterna.